

HEIKKI ILMAISELLA SOPALLA

Turussa rautakaupan...
totarjoilu. Viihdyttäjä...
nolla BMW:llä pihaa...
keitolle, vaikka kaupan...
nättänyt. Hy...

illander
pitää
keltosta.

halla ei makkarakeit...
illander ajoi hie...
kkesi ilmaiselle...
ane asti hän ei en-

Toiveammatti:

TÄH

Jopa puolet suomalaisnuorista
Tähteyteen ei kuitenkaan ole
takaavaa koulutusta.

 TEKSTI PASTI RYTINKI
KUVAT PETRI MULARI

Popstars voittaa pääsykokeet

” Yli kuusikymmentä vuotta sitten maamme jalointa nuorisoa tarvittiin tykinruuaksi. Nyt he kelpaavat vain palstanäytteeksi. Nykyajan lööppisankareilta vaaditaan menneitä sankaritekoja, menestymistä tai menestymisen harhaa, nuoruutta ja itserakkautta. Hyvä ulkonäkö voi edesauttaa pyrkimyksissä. Sen sijaan liika älykkyydosamäärä on haitaksi.”

LAULUNTEKIJÄ VEXI SALMI
ILTALEHDESSÄ 23.9.

● Noin puolet 15–24-vuotiaista suomalaismiehistä unelmoi kuuluisuudesta ja samanikäisistä naisistakin yli 40 prosenttia, ilmenee Risc Monitor 2004 -asennetutkimuksesta. Näihin unelmiin tarjotaan jatkuvasti uusia väyliä, mutta ne ovat kovin kapeita.

Ensimmäisestä tv:n *Popstars*-kisasta löydettiin Gimmelin ja PMMP-yhtyeen tytöt sekä soolouraa rakentava r'n'b-laulaja **Jonna** ja räppäri **Kana**. *Idols* oli ponnahduslauta **Hanna Pakarille**, **Jani Wickholmille**, **Antti Tuiskulle** ja **Christian Forssille**. Tämän syksyn toiselta *Popstars*-kierrokseltakin syntyy uusia tähtiä.

Paljon useammin ne kuitenkin jäävät syntymättä. *Popstars*iin pyrki tänäkin vuonna useita satoja nuoria – enemmän kuin juuri mihinkään opinahjon pääsykokeissa. Monella karsiutuneella oli vähintään yhtä suuri kunnianhimo kuin voittajilla, mutta lahjakkuus ei riittänyt. Vanhemmilla ja ystävillä voi olla kova paikka palauttaa pettynyt takaisin unelmista arkitehdellisuuteen.

Popstars-tuomari, tuottaja ja säveltäjä **Risto Asikainen** myöntää, että tähtikokelaiden haaveet ja kyvyt ovat usein hämmästyttäv-

vän kaukana toisistaan.

– Televisioon tietysti otetaan mielenkiintoisimmat tapaukset sekä hyvässä että pahassa, mutta kyllä siihen isoon joukkoon kaikenlaista pyrkijää mahtuu. Oman paikan hahmottaminen maailmassa näyttää olevan aika vaikeaa monelle, Asikainen naurahtaa.

– Itse kukin saattaa luulla olevansa maailman paras formula-kuski, mutta tosipaikassa totuus paljastuu aika äkkiä. Mutta en tiedä, tarvitseeko sitä niin kauhistella. Hyvähän se on, että on unelmia.

Asikainen on huolestuneempi siitä, että lahjakkaammillakin yksilöillä on havaittavissa epärealistisia odotuksia alasta ja puutteita työmoraalessa.

– Luulen, että myös finalisteille on tullut yllätyksenä, kuinka paljon työtä tässä vaaditaan. Tämä on loppujen lopuksi aika raaka ala. On tässä ollut tapauksia, jotka ovat luulleet vain vähän laulavan-

sa ja saavansa sitten kauheasti rahaa. Ei tajuta, kuinka pitkiä duunipäiviä tässä tarvitaan.

– Samppanjalasit kädessä juhlimista on Suomessa todella vähän. Ei täällä mitään glamouria ole, Emma-gaalaa pääsee kerran vuodessa, jos kutsutaan.

Asikainen sanoo, että poptähden ominaisuudet vaihtelevat, mutta joitakin yleisluontoisia vaatimuksia on:

– Kyky oppia uutta, kova tekemään duunia, vähän ulkonäköäkin, positiivista mielenlaatua, mielellään vähän kirkasotsaisuutta. Se on loppujen lopuksi hyvin monen tekijän summa, kenestä tulee poppari ja kenestä ei. Pelkällä seksikkyydellä tai mediaseksikkyydellä on harvoin ratkaistu mitään asioita, sen sijaan paineensietokyvyn olisi syytä olla kova. Luulen, että nämä tämän päivän skidit eivät ole vielä oppineet tekemään kunnolla duunia, Asikainen pohtii.

Kiekkokaukaloiden hurja pyramidi

” Oman peliurani mukavimmissa muistoissa on yksi yhteinen tekijä: yhteenguuluvuuden tunne. Se, että sai jakaa hyviä ja huonoja hetkiä pelikaverien kanssa. Ei maalien tai suosion määrää.”

EX-LIIGAKIEKKOILIIJA MIKA
ARVAJA HELSINGIN SANOMISSA

22.9.

● Popstars tai Idols ovat lopulta viihdettä, mutta jotakin nekin kertovat yhteiskunnasta. Vastavia esimerkkejä suurten unelmien ja todellisuuden ristiriidoista löytyy monelta alalta, esimerkiksi urheilusta. Tuskin löytyy juniorikiekkoilijaa, joka ei haaveilisi enemmän tai vähemmän vakavissaan NHL-urasta, mutta kilpailu pelipaikoista on äärettömän kovaa.

– Jos ajatellaan vaikka 1988 syntyneitä poikia eli B-junnuja, niin siitä ikäluokasta pelaa tulevaisuudessa SM-liigassa noin 20–25 pelaajaa. Lisensoituja pelaajia B-junioreissa on yli 3 400, eli huipulle pääsevien prosentti on kyllä tosi pieni, sanoo kiekkovalmentaja ja NHL-seura Chicago Blackhawksin kykyjenetsijä **Sakari Pietilä**.

– Ja niistä 25 pelaajasta ehkä 2–4 voi päästä joskus NHL:ään. Siitä tulee todella hurja pyramidi huipulla.

Pietilän mukaan puhe NHL:stä kuuluu tavallaan junioreiden kiekkokielenkäyttöön eräänlaisena kliisenä, josta vain on totuttu puhumaan. Huolestuttavaksi asia muuttuu, jos se kuuluu liian usein myös vanhempien puheessa.

– Vanhempien olisi todella syytä tiedostaa, kuinka vaikeaa huipulle pääsy edes Suomen tasolla on. He kuvittelevat usein tosissaan, että juuri heidän lapsestaan tulee NHL-kiekkoilija, ja se näkyy ikävällä tavalla kaukalon laidalla. Lapsen onneksi yleensä pelaavat siksi, että se on mukavaa. Ja Jääkiekko-liitto tekee kyllä hyvää työtä koulutus- ja kasvatuspuolella, Pietilä huomauttaa.

Osaa junioritoiminnassa mukana olevista on kuitenkin jo alkanut hirvittää, miten ammattimaisesti pienten lastenkin urheilutoimintaa hoidetaan. Entinen liigakiekkoilija **Mika Arvaja** kirjoitti Helsingin Sanomissa syyskuussa siitä, miten Tampereella oli estetty jopa 9-vuotiaan juniorin siirtyminen paikallis seurasta toiseen – siihen missä kaverit olivat – seurojen välisiin sopimuksiin vedoten.

– Tuossa ikäluokassa tuollainen toiminta on käsittämätöntä ja törkeää, mutta en usko, että se on millään tavalla yleinen käytäntö. A-junioreissa seurat kyllä jo pyrkivät pitämään kiinni omista pelaajistaan, Pietilä sanoo.

Julkisuuden uudet ammattilaiset

” Julkisuus kiehtoo, koska se tekee elämästä draamaa, mitä elämä ei tietenkään oikeasti ole. Oikeasti elämä on draaman katsomista televisiosta.”

PÄÄTOIMITTAJA MIKKO
NUMMINEN LOKAKUUN
IMAGESSA

● Maineeseen on tietysti muitakin teitä kuin pop- tai urheilutähteys. Meilläkin on nähty jo esimerkiksi uusjulkiksista, jotka ovat onnistuneet hankkimaan tienestejä vaikkapa Suomen suurimmilla silikonirinoilla. Viihdelehtien levikit ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina, ja niiden kautta on tullut esiin eräänlaisia ammattijulkiksia, joille merkittävä tulonlähde ovat lehtien kanssa tehtävät sopimukset ja juttu- ja kuvauspalkkiot. Lehdet kuitenkin tarvitsevat jatkuvasti uusia kasvoja, joten kovin köyhillä eväillä ei välttämättä kovin kauan julkisuusbisneksessä pärjää ilman todellisia saavutuksia.

Tai ehkä tulevaisuudessa pärjääkin? Image-lehden päätoimittaja **Mikko Numminen** kirjoittaa lokakuun numeron pääkirjoituksessaan, että turhaksi julkikseksi pyrkimisen voisi kenties tulkita mediakritiikin rajummuksi muodok-

si. Siinä ei tyydytä kritisoimaan valitsevaa tarjontaa vaan myös aktiivisesti romuttamaan ne perusteet, joilla määritellään kuka on julkisesti kiinnostava henkilö, kuka ei.

Elämää

epätodellisessa maailmassa

” Onhan tästä tullut eräänlainen kierre. Tiesin kuitenkin alusta asti leikkausten riskit enkä kadu mitään. Vaikka rinnat ovat yhä kipeät, silikonit ovat tuoneet lisää töitä, rahaa ja julkisuutta.”

SILIKONIRINNOISTAAN
TUNNETTU JANITA JANATUINEN
ILTA-SANOMIEN PLUSSASSA
23.10.

● Katso-lehden päätoimittaja **Markku Veijalainen** sanoo viihdelehdistön luoneen oman julkismaailman, jonka jäsenet elävät ikään kuin omassa virtuaalimaailmassaan. Heidän kanssaan tehdään sopimuksia aivan eri ehdoilla kuin perinteisessä journalismissa. Sen ehdoilla nämä virtuaalijulkikset eivät aiheeksi kelpaisikaan.

– Ja nyt kun myös televisio näyttää siirtyvän käyttämään näitä virtuaalijulkiksia omassa ohjelmis- saan, tavallinen katsoja tai lukija lopettaa pian kysymästä, onko **Jasmin Mäntylä** oikeasti olemas-

sa ja miksi.

Asiajulkisuudesta voi joutua virtuaalimaailmaan:

– **Ben Zyskowitz** on monille lapsille se mukava virtuaalinen ”teletappi”, joka seikkailee televisiossa lauantaisin, Veijalainen huomauttaa.

Seikkailujulkiksia riittää, entä

sekatyömiehiä?

” Nykyään monet haluavat olla jotain isällöntuottajia tai seikkailujulkiksia.

Olenkin alkanut arvostaa ihmisiä, jotka tekevät kaikille hyödyllistä työtä, kuten timpureita, ros-kakuskeja, maanviljelijöitä ja siivoojia. Ylipäätään ihmetyttää tämä mun ikäisten meininki, ku pitää muka olla niin erikoinen ja extreme ja etsiä jotain ’oma juttua’. Maailma olisi salettiin paljon parempi paikka, kun kaikki vaan tekisivät ihan tavallisia hommia.”

TEHOSEKOITTIMESTA TUTTU
MATTI MIKKONEN SOUNDISSA
8/2004

● Risc Monitor -asennettukmuksen tulos julkisuushakuisesta nuorisosta on kuitenkin vain yksi tutkimustulos muiden joukossa. Elokuussa julkaistun Nuorisobarometrin mukaan tämän päivän nuoriso koki tarjotuista sukupolvimäärittelmistä läheisimmäksi ”tietotekniikkasukupolven”. Nuorisobarometri on Opetusministeriön, Nuorisotutkimusverkoston ja Nuorisosaian neuvottelukunnan vuosittain tekemä laaja tutkimus 15–29-vuotiaiden yhteiskunnallisista asenteista.

Nuorisobarometrejä on tehty kymmenen vuotta. Niissä on alusta lähtien ollut näkyvissä vanhempia ehkä helpottava tieto: nuoret arvostavat edelleen koulutusta ja työtä. Tosin työelämää pidetään yleisesti hyvin kuluttavana.

Yhtenäiset perusarvot kadonneet

Kun tämänvuotisessa tutkimuksessa nuorilta kysyttiin heidän tärkeinä pitämiään asioita, listan kärjessä olivat terveys, rakkaus ja ihmissuhteet, lasten oikeudet ja itsekunnioitus. Listan hännille jäi jännittävä elämä, mutta sekin oli hyvin tai melko tärkeää noin puolelle vastanneista. Tutkimus osoittaa, että aineellisen hyvinvoinnin ja jännittävän elämän arvostus vähenee hiljalleen iän myötä.

Nuorisotutkimusverkoston tutkimusjohtaja **Tommi Hoikkala** myöntää, että Risc Monitor -tutkimuksen ja Nuorisobarometrin tuloksissa on havaittavissa lievää ristiriitaa, mutta ei halua väheksyä kumpaakaan.

– Vertailua helpottaisi, jos tutkimusten kysymyksenasettelu olisi samansuuntainen. Jokainen kyselytutkimus rajaa oman sivunsa kakusta, Hoikkala huomauttaa. Nuorisobarometrissä ei varsinaisesti tutkittu nuorten suhtautumista julkisuuteen.

– Esimerkiksi Seiskan, Katson ja Ohon lukijasegmentit ovat painotuneet alle kolmekymppisiin, joten nuorison julkisuushakuisuus on aivan uskottava tulos. Olin kyllä yllättynyt sen vahvuudesta, vaikka kyllähän se valtava Idols-kalabaliikki antoi vähän esimakua. Se oli monella tapaa koukuttava, ällistytävä prosessi, Hoikkala sanoo.

Toisaalta, nuorisobarometrien perusteella tämän päivän nuorella sukupolvella ei ole havaittavissa vastaavia yhtenäisiä perusarvoja kuin ehkä heidän vanhemmillaan tai isovanhemmillaan oli, ei myöskään kapinallisuutta. Elämäntyyliä ja aatteita eivät määritä enää perinteet, yhteiskuntaluokka tai ikä, vaan yksilöllisemmät valinnat, jotka voivat vaihtua hyvin nopeasti. Siksi kuva kokonaisesta sukupolvesta pirstaloituu.

YleX:n Olli Junes (vas.) ja Sini Virtanen johdattavat Heidi Saloa ja Timo Haapalaa radiomaailmaan.

Tulevaisuuden radiotähtiä?

YleX:n ja TV2:n *VoiceOut!*-ohjelma pyrkii tarjoamaan tilaisuuden nuorille radiokyvylle, tv-ohjelma myös muille kyvyille. Se ei ole tosi-tv:tä eikä kilpailu ensinkään, mutta alati suosituille media-alalle hamuaville nuorille se on oiva väylä osoittaa erikoislaatuista taitoa. Tämäkin on tämän päivän työkalu: *VoiceOut!* voi antaa potkua uralle siinä missä bisnesosaajia etsivä *Diilikin* MTV3:lla – tosin Diili lupaa suoraan työpäivän jollekin, *VoiceOut!* vain ohjattua harjoittelua. Sivutuotteena molemmissa saa vähän julkisuutta ja ehkä oppia sen hallinnassakin.

VoiceOutin radioharjoittelun osallistujille julkisuus ei tunnu kuitenkaan olevan tärkeää. Korpiladella kulttuurituottajaksi opiskeleva **Heidi Salo** pitää julkisuutta työhön kuuluvana asiana, joka on kestävä hyvine ja huonoine puolineen.

– Tuntuu vähän siltä, että nykyään nuoret eivät tajua niitä huonoja puolia. En näe mitään syytä, miksi kukaan haluaisi olla julkkis, ellei ole mitään erityistä syytä siihen, kuten että on tehnyt jotain merkittävää. On vähän järkyttävää,

että halutaan julkkikseksi vain julkisuuden takia.

– En olisi edes lähtenyt mukaan, jos tämä olisi ollut jotain tosi-tv-kikkailua, jossa olisi joutunut suurin piirtein väkisin riitelemään toisten kanssa, sanoo puolestaan **Timo Haapala**.

Molemmat käyvät modernin keskiasteen kouluttautumisen malliesimerkeistä, jotka vastannevat hyvin työmarkkinoiden toiveita: monialaisia, uusia, aktiivisia ja ulospäin suuntautuneita nuoria tarvitaan aina.

– Muutama vuosi sitten huomasi, että radiotoimittajan ammatti voisi olla minulle se kaikista sopivin. Kun kuulin tästä ohjelmasta, se oli kuin tehty minulle. Olen opiskellut avoimessa yliopistossa journalistiikkaa, ja Stadiaan oli tarkoitus hakea radio- ja tv-ilmäisen puolelle, mutta aikataulut eivät oikein menneet yksiin. Mutta kulttuurituotannon opiskelun sopii erinomaisesti yhteen radiotyön kanssa, kertoo Heidi.

Lohtajan Karhin kylässä asuva Timo opiskelee datanomiksi – se on hänen kotiseudullaan lähinnä mediakoulutusta oleva linja. Menossa on viimeinen vuosi, mutta

Timo suunnittelee täydentävänsä opintojaan vaikkapa medianomin koulutuksella.

– Radio kiinnostaa, koska se on sopivan intiimi väline.

Mediakoulutusta tarjotaan paljon ja monella tasolla, mutta mikään ei takaa menestystä alalla. Toimittajapiireissä on arvosteltu *VoiceOut!*-ohjelmaa ikään kuin työmarkkinoita vääristävänä, mutta toisaalta toimittajan ammatti on vapaa ammatti, jossa paikan auringossa voi saada yhtä hyvin työharjoittelupaikan kuin korkeakoulutuksen avulla. Itseluottamusta pitää joka tapauksessa olla oikea määrä.

– Minusta on ihan hyvä, että tämä näytetään televisiossa, koska ammatista haaveilevat voivat nähdä, millaista radiotoimittajan työ on ja mitä se vaatii. Tämä on vähän erilainen juttu kuin Popstars tai Idols. Me naureskelimme, että mitähän ne saavat tästä televisioon, kun me vain istumme ja pakerramme, Heidi Salo huomauttaa.

– Meidän ryhmän täytyy varmaan kehittää sitten jotain actionia, Timo miettii. Niin ne julkisuuden paineet yllättävät. ■